

Wymagania na poszczególne stopnie z przyrody dla klasy IV

Dział	Wymagania na poszczególne stopnie.				
	Wymagania na stopień dopuszczający. Uczeń potrafi:	Wymagania na stopień dostateczny. Uczeń potrafi:	Wymagania na stopień dobry. Uczeń potrafi:	Wymagania na stopień bardzo dobry. Uczeń potrafi:	Wymagania na stopień celujący. Uczeń potrafi:
1. Wstęp – jak będziemy uczyć się przyrody?	- wymienić sposoby poznawania przyrody, - wymienić zmysły człowieka, - wymienić przyrządy ułatwiające obserwacje przyrodnicze, - wymienić części rośliny podać podstawowe zasady pielęgnowania roślin doniczkowych, - podać podstawowe zasady opieki nad hodowanymi zwierzętami.	- wyjaśnić rolę zmysłów, - wymienić podstawowe elementy obserwacji i doświadczenia, - podać przykłady zastosowania przyrządów służących do obserwacji przyrodniczych, - przeprowadzić obserwację i ją udokumentować - wymienić funkcje organów rośliny, - opisać zewnętrzną budowę nasienia - podać przykłady zwierząt hodowanych przez człowieka.	- odróżnić doświadczenie od obserwacji, - posługiwać się przyrządami służącymi do obserwacji, - przeprowadzić doświadczenie i je udokumentować - rozpoznać różne etapy rozwoju roślin, - wyjaśnić rolę korzenia, liści, kwiatów i owoców w życiu rośliny - wymienić czynniki potrzebne do kiełkowania nasion, - na podstawie obserwacji opisać etapy kiełkowania nasion, - wyjaśnić jak unikać zagrożeń ze strony trujących roślin, - wyjaśnić, na czym polega humanitarne traktowanie zwierząt.	- na podstawie wyników obserwacji/doświadczeń formułować wnioski, - opisać warunki uprawy dla wybranych roślin doniczkowych, - rozpoznać wybrane rośliny doniczkowe spotykane w najbliższym otoczeniu, - opisać wymagania życiowe wybranych zwierząt hodowanych przez człowieka.	- samodzielnie zaplanować i dokumentować obserwację - samodzielnie zaplanować i dokumentować doświadczenie - omówić funkcje części optycznych i mechanicznych mikroskopu,

2. Orientacja w środowisku przyrodniczym.	- wskazać na rysunku, w terenie linię widnokregu, - wyznaczyć trzy główne pozycje Słońca nad widnokregiem, - podać przykład kompasu jako sposób wyznaczania kierunku północnego w terenie, - uzupełnić różę wiatrów polskimi nazwami kierunków głównych - odczytać informacje z planów/ map posługując się legendą, - wskazać na mapie, planie i odczytać skalę - rozróżnić w terenie i na modelu formy wypukłe i wklęsłe.	- ustalić, na podstawie obserwacji kształt widnokregu, - wyjaśnić, co to jest gnomon i do czego służy, - opisać widomą wędrówkę Słońca po niebie w ciągu doby, - opisać drogę Słońca po niebie w różnych porach roku, - wyznaczyć kierunki na widnokregu za pomocą gnomonu i kompasu, - uzupełnić różę wiatrów nazwami kierunków pośrednich - podać oznaczenia głównych kierunków geograficznych za pomocą skrótów polskich i międzynarodowych, - odróżnić plan od mapy, - odczytać skale zapisane w różny sposób - podać sytuacje z życia codziennego, w których wykorzystujemy mapę i takie, w których bardziej przydatny jest plan, - określić wzajemne położenie obiektów na mapie/planie i w terenie, - posługiwać się podziałką liniową mapy do określenia odległości w terenie, - rysować prosty plan w skali	- wyjaśnić, co to jest widnokrug, - znając jeden kierunek geograficzny wyznaczyć pozostałe kierunki główne i pośrednie, - podać rodzaje znaków topograficznych na mapie i wskazać je, wykorzystując legendę wybranej mapy, - podać oznaczenia pośrednich kierunków geograficznych za pomocą skrótów polskich i międzynarodowych, - odróżnić wysokość względną od bezwzględnej, - wyjaśnić, co to jest poziomica na mapie i do czego służy, - odczytać wysokości wyznaczonych punktów na mapie poziomicowej, - obliczyć wysokość względną.	- wyjaśnić zmiany zasięgu widoczności linii widnokregu wraz z przemieszczaniem się obserwatora w poziomie i pionie, - wyjaśnić, co jest podstawą do wyróżnienia kalendarzowych pór roku, - opisać ukształtowanie terenu na podstawie mapy hipsometrycznej	- wskazać zależności pomiędzy wysokością Słońca nad widnokregiem a długością dnia, - wyjaśnić zależność między wysokością Słońca na niebie, długością jego drogi a porą roku, - opisać ukształtowanie terenu na podstawie mapy poziomicowej, - określić odległość w terenie za pomocą skal na mapie, planie.
--	--	--	--	---	---

3. Pogoda – obserwacje i pomiar.	- wymienić składniki pogody, - podać przyrządy służące do pomiaru składników pogody, - odczytać z termometru wartość temperatury powietrza, - mierzyć temperaturę powietrza, ocenić stopień zachmurzenia nieba, - wymienić daty rozpoczęcia kalendarzowych pór roku, - opisać cechy pogody w różnych porach roku, - rozpoznać pory roku na ilustracjach prezentujących krajobraz w różnych porach roku, - wymienić stany skupienia wody występujących w przyrodzie.	- wyjaśnić, jak powstaje wiatr, chmury, opady i osady atmosferyczne, - odróżnić opady i osady atmosferyczne, - stosować odpowiednie jednostki, podczas pomiarów składników pogody, - obserwować składniki pogody i prowadzić dziennik pogody, - podać przykłady zastosowania termometrów w życiu codziennym, - nazwać zjawiska pogodowe zachodzące w Polsce: burza, tęcza, deszcze nawalne, huragan, zawieja śnieżna i opisać ich następstwa, - odpowiednio zachować się podczas niebezpiecznych zjawisk pogodowych.	- wyjaśnić, czym jest powietrze i ciśnienie atmosferyczne, - zmierzyć ciśnienie atmosferyczne, wiatr, ilość opadów atmosferycznych, - wymienić różnice między chmurą a mgłą, - rozróżnić chmury pierzaste, kłębiaste i warstwowe, - opisać, jak zmienia się temperatura w ciągu doby i w ciągu roku. - odczytać informacje z map pogodowych,	- wyjaśnić, jak dokonuje się pomiaru ilości opadów, - przeprowadzić według instrukcji i dokumentować doświadczenia ilustrujące zmiany stanu skupienia wody, - odczytać mapę pogody, - wyjaśnić przebieg topnienia lodu, zamarzania wody, parowania wody, skraplania pary wodnej, - wyjaśnić jak i kiedy powstają zjawiska pogodowe: tęcza, burza, niebezpieczne wiatry	- wykazać doświadczalnie istnienie powietrza i ciśnienia atmosferycznego, - wyjaśniać zależności między składnikami pogody, - wyjaśniać zależności między wysokością Słońca, długością dnia a temperaturą powietrza w ciągu roku
---	--	--	---	--	--

4. Składniki środowiska przyrodniczego.	- wymienić składniki przyrody ożywionej i nieożywionej, - rozpoznać naturalne i przekształcone składniki krajobrazu, - wymienić różne formy ukształtowania terenu, - wymienić rodzaje wód powierzchniowych, - wymienić składniki gleby, - wymienić środowiska życia organizmów, - opisać warstwową budowę lasu, - wymienić typowe organizmy lasu, łąki, pola uprawnego, jeziora.	- rozpoznać w terenie składniki krajobrazu, - opisać formy ukształtowania terenu, - rozróżnić rzekę główną od dopływu, - wymienić zbiorniki wodne naturalne i stworzone przez człowieka, - wymienić główne grupy skał, - wymienić czynniki warunkujące życie na lądzie i w wodzie, - wyjaśnić pojęcia: organizmy zmiennocieplne i stałocieplne, - odróżnić wybrane grzyby jadalne od trujących, - rozpoznać po cechach budowy drzewa i krzewy liściaste i iglaste, trawy, mchy, paprocie, ssaki, ptaki, ryby, owady, ślimaki, żaby, jaszczurki, pająki. - wyjaśnić, dlaczego latem w lesie jest chłodniej niż na polu, - przedstawić zależności pokarmowe między organizmami za pomocą schematu (łańcuch pokarmowy).	- wyjaśnić różnice między składnikami ożywionymi i nieożywionymi oraz naturalnymi i przekształconymi krajobrazu, - opisać rzekę, wyjaśniając pojęcia źródło, ujście, dopływ prawy i lewy, koryto rzeki, - rozpoznać wybrane skały występujące w najbliższej okolicy, - wymienić czynniki mające wpływ na żyzność gleby, - wymienić różnice między środowiskiem lądowym i wodnym, - podać przykłady organizmów samożywnych i cudzożywnych, - opisać drzewa i krzewy liściaste i iglaste, trawy, mchy, paprocie, ssaki, ptaki, owady, ślimaki, żaby, jaszczurki, pająki, - wskazać przystosowania w budowie ciała wybranych organizmów do środowiska życia, - wyjaśnić pojęcia: producent, konsument, reducent, - podać przykłady wykorzystania łąk przez człowieka, - opisać znaczenie roślin uprawianych przez człowieka.	- wymienić różnice między roślinami, zwierzętami, grzybami, - wyjaśnić, na czym polega samożywność i cudzożywność, - opisać znaczenie dżdżownicy i mikroorganizmów glebowych w przyrodzie, - porównać warunki panujące w poszczególnych warstwach lasu i przystosowania tworzących je roślin, - wykazać wpływ roślin leśnych na nasłonecznienie, temperaturę, wilgotność powietrza, siłę wiatru, - wyjaśnić, dlaczego zwierzęta zmiennocieplne mają dobre warunki do życia w środowisku wodnym, - wyjaśnić, dlaczego w zimnej wodzie żyje więcej organizmów niż w cieplej, - rozpoznawać niektóre gatunki roślin, zwierząt i grzybów, - opisać przystosowania zwierząt do zdobywania pokarmu, środowiska życia i przystosowania obronne.	- wykazać zależności między składnikami środowiska naturalnego, - wyjaśnić wpływ czynników środowiska na życie i budowę ciała organizmów,
---	---	--	---	--	--

5. Człowiek zmienia krajobraz.	- wymienić krajobrazy przekształcone, - rozpoznać na ilustracjach, w terenie krajobraz rolniczy, miejski i przemysłowy, - wymienić przykłady form ochrony środowiska i przyrody.	- opisać charakterystyczne cechy krajobrazu rolniczego, miejskiego i przemysłowego, - obserwować najbliższe otoczenie i wskazać pozytywne oraz negatywne zmiany, które zaszły pod wpływem działań człowieka, - podać przykłady działań sprzyjających ochronie środowiska i przyrody.	- podać przykłady sposobów gospodarowania przez człowieka zasobów środowiska, - opisać wpływ działalności człowieka na środowisko naturalne, - wymienić źródła zanieczyszczeń powietrza, wody i gleby, - wskazać na mapie parki narodowe, rezerваты przyrody.	- rozpoznać wybrane gatunki chronione roślin, zwierząt i grzybów, - przeprowadzić proste obserwacje wykazujące zanieczyszczenie najbliższego otoczenia, - przeprowadzić obserwacje i doświadczenia, na podstawie których oceni wpływ zanieczyszczeń na rośliny, - wyjaśnić, dlaczego trzeba chronić środowisko naturalne	planować i proponować sposoby przeprowadzenia akcji zachęcającej do ograniczenia działań nie sprzyjających środowisku przyrodniczemu w najbliższym otoczeniu.
6. Organizm człowieka.	- wskazać na schemacie, modelu i własnym ciele położenie wybranych narządów, układów narządów, - rozpoznać na rysunku wybrane układy narządów, - wymienić zasady zdrowego stylu życia w tym zdrowego odżywiania się, - wyjaśnić, jak dbać o własne ciało.	- opisać funkcje wybranych narządów, układów narządów, - opisać rolę narządów zmysłów w odbieraniu informacji z otoczenia, - opisać, jak chronić wzrok i słuch, - wymienić skutki niewłaściwego stylu życia w tym niewłaściwego odżywiania się, - wymienić skutki niewłaściwej higieny osobistej, - wymienić zmiany zachodzące w organizmie dziewcząt i chłopców w okresie dojrzewania.	- wyjaśnić pojęcia: komórka, tkanka, narząd, układ narządów, - podać przykłady komórek, tkanek budujących organizm człowieka, - opisać procesy życiowe zachodzące w organizmie człowieka, - wymienić etapy rozwoju człowieka.	- wyjaśnić znaczenie wybranych czynności życiowych, - przedstawić drogę bodźca w organizmie, - wyjaśnić znaczenie procesu dojrzewania płciowego, - wyjaśnić, czym różni się dojrzałość płciowa od dorosłości.	- wyjaśnić związek pomiędzy budową a funkcjami wybranego narządu lub układu narządów, - opisać współpracę układów narządów w organizmie człowieka

7. Ja i moje otoczenie.	• rozpoznać, wskazać zabawy/zachowania zagrażające zdrowiu lub życiu, • wyjaśnić, jak bezpiecznie jeździć rowerem, • wymienić zagrożenia wynikające z niewłaściwego korzystania z urządzeń gazowych i wody, • wezwać pomoc w razie wypadku, • podać numery telefonów alarmowych, • podać przykłady chorób zakaźnych.	• opisać sposoby zdrowego spędzania wolnego czasu, • wymienić zasady zachowania się podczas sytuacji, które mogą zagrażać zdrowiu i życiu, • rozpoznać znaki ostrzegawcze umieszczane na opakowaniach produktów, • podzielić substancje ze względu na właściwości mechaniczne, • opisać sposoby zakażenia się chorobami zakaźnymi i sposoby zapobiegania im.	• podać przykłady substancji sprężystych, plastycznych i kruchych, • wyjaśnić, jakie informacje należy podać, gdy wzywa się służby ratunkowe, • udzielić pierwszej pomocy w przypadku skaleczenia, ukąszenia, użądlenia, oparzenia.	• podać przykłady wykorzystania w życiu codziennym właściwości mechanicznych substancji, • wyjaśnić, jak rozprzestrzeniają się choroby zakaźne, • udzielić pierwszej pomocy w przypadku padaczki, krwotoku, utraty przytomności, omdlenia.	• wyjaśnić, na czym polega uzależnienie, • uzasadnić, że alkohol, nikotyna i narkotyki mają negatywny wpływ na zdrowie i życie człowieka.
-------------------------	---	--	---	--	--